

Integration of higher pharmaceutical education to European educational space leads the introduction of professional training of pharmacy students at all levels according to the European norms and standards in education and science, which will be based on the best national practices and experiences around the world. It is necessary for Ukraine to study the experience of Middle Eastern countries that have been for many years developing market economy, establishing forms of cooperation within the "common European home" and a mixed economy integrating into the global market.

In Central and Eastern Europe a network of agencies that guarantee the higher education quality – CEE Network (the Central and Eastern European Network of Quality Assurance Agencies in Higher Education). The need to create a network of quality assurance agencies in higher education in Central and Eastern Europe was first discussed in Budapest, Hungary in November 2000. The establishment of the network was made October 13, 2001 in Krakow, Poland.

The Monitoring of the basic knowledge quality for future professionals in Pharmacy is a part of the quality control and pharmaceutical education. Now checking the quality of higher pharmaceutical education and related monitoring studies at national level in different forms is implemented in many Eastern European countries.

Key words: *monitoring, basic knowledge, level of training, research, monitoring, Eastern European countries.*

УДК 372. 8 881.1 (410)

Д. В. Гриненко

Інститут педагогіки НАПН України

АЛЬТЕРНАТИВНІ МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ ІНШОМОВНИХ ЗНАТЬ УЧНІВ У ШКОЛАХ СПОЛУЧЕНОГО КОРОЛІВСТВА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ТА ПІВНІЧНОЇ ІРЛАНДІЇ

У статті розглядається питання застосування альтернативних методів оцінювання як одного із шляхів забезпечення достовірності даних щодо навчального прогресу школярів з іноземної мови. Згідно з результатами дослідження, до таких належать, насамперед, самостійна оцінка школярів, а також оцінювання їх знань одне одним. Вищезгадана проблема є особливо актуальною, оскільки позитивний досвід британських педагогів у цій царині може бути застосований у вітчизняних загальноосвітніх навчальних закладах. З метою отримання відповідних наукових результатів автором були використані теоретичні та емпіричні методи педагогічного дослідження.

Ключові слова: *середній загальноосвітній навчальний заклад, школяр, альтернативні методи оцінювання, іноземні знання, Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії, взаємооцінювання, самооцінка, принципи оцінювання*

Постановка проблеми. На сьогоднішній день питання оцінювання навчальних досягнень школярів з іноземної мови є особливо актуальним. Втім, у багатьох країнах, у тому числі і в Україні, педагогічна практика вчителів іноземної мови віддає перевагу застосуванню традиційних підходів до оцінювання, що передбачають активну участь педагога в цьому процесі. На відміну від вітчизняних учителів, британські педагоги вже протягом досить довгого періоду часу вдаються до альтернативних методів оцінювання, які

охоплюють самостійну оцінку школярів, а також оцінювання однокласниками одне одного. Подібні методи вже встигли стати поширеною практикою у британських середніх загальноосвітніх навчальних закладах, а також довели свою перевагу над традиційними підходами до оцінювання. Вважаємо, що з метою вдосконалення процесу навчання іноземних мов у середніх загальноосвітніх навчальних закладах України, підвищення рівня мотивації школярів, усвідомлення ними необхідності вивчення вищезазначеного шкільного предмету для подальшої професійної діяльності, досвід Сполученого Королівства в цій сфері може стати корисним для вітчизняних педагогів, а тому потребує ґрунтовного дослідження.

Аналіз актуальних досліджень. Проблема застосування альтернативних методів оцінювання навчальних досягнень учнів була досліджена такими вітчизняними вченими, як М. М. Дядюк, М. І. Куріч, Ю. Е. Лавриш, В. І. Мельник, О. В. Нечипорук та ін. Вищезазначене питання стало предметом наукового інтересу й деяких американських учених, у тому числі Д. Дрейка та М. Левінські. Британськими дослідниками, праці яких торкаються особливостей оцінювання знань учнів на уроці іноземної мови у школі, стали К. Галлімор, М. Гант, Н. Пачлер, А. Редондо, у той час як альтернативні методи оцінки вивчалися Г. Лімом, Дж. Морлі, С. Трускотт та ін.

Мета статті – виокремити основні альтернативні методи оцінювання іншомовних знань учнів у школах Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії, визначити умови, за яких такі методи є найбільш ефективними, а також дослідити специфіку їх застосування на практиці.

Методи дослідження. У процесі дослідження автором були застосовані теоретичні (вивчення відповідної наукової літератури, аналіз, синтез) та емпіричні методи дослідження, а саме вивчення й узагальнення досвіду практичного застосування альтернативних методів оцінювання у школах Сполученого Королівства.

Виклад основного матеріалу. Особливе місце у практиці навчання мов посідає самостійна оцінка школяром власних академічних досягнень, що має значні переваги як для учня, так і для вчителя. По-перше, у такому випадку школяр починає відчувати відповідальність за власні навчальні результати, усвідомлює можливі подальші кроки у вивченні мови, підвищує власну самооцінку («я можу те, чого не вмів раніше»), стає незалежним від учителя, а також підвищує рівень власної мотивації. Подібний вид оцінювання мало чим відрізняється від традиційного (ті самі завдання, що мають використовуватися, шкала оцінок, критерії тощо). Основна відмінність самостійного оцінювання від традиційного полягає в його структурі, яка була розроблена в документі під назвою **«Керівництво до самостійної оцінки Сполученого Королівства» (UK Guide to Self-Assessment)** (2015), виданого Асоціацією з досягнень та вдосконалення через оцінювання. У ньому фундаментом слугує відповідна навчальна

атмосфера, у якій учні мають почуватися достатньо комфортно як під час презентації матеріалу, так і в процесі виконання тих чи інших завдань, спрямованих на оцінювання власних досягнень і усвідомлення дітьми цілей навчання. Крім того, процес вивчення мови повинен бути побудований таким чином, аби кожен школяр, по-перше, не відчував нервового напруження перед чи під час іспиту, а, по-друге, усвідомлював його роль як показника власних навчальних досягнень, демонстрацію сильних і слабких сторін іншомовних знань тощо. Вищезазначену структуру вважаємо за доцільне представити у вигляді схеми (див. рис. 1).

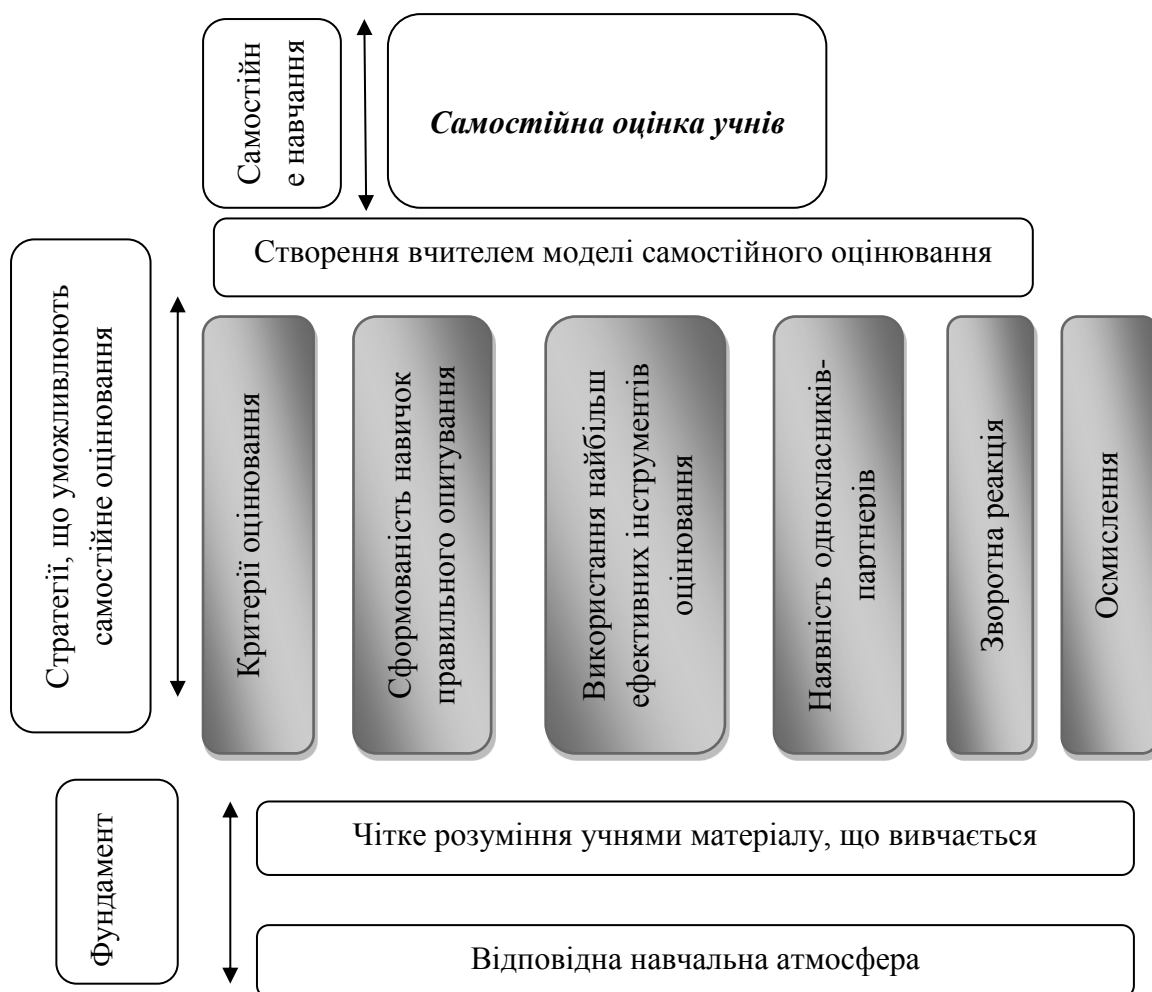

Рис. 1. Структура самостійного оцінювання учнів на уроці іноземної мови згідно з британськими педагогами [5, 7]

При цьому в уже згаданому нами «Керівництві до самостійної оцінки Сполученого Королівства» вказується, що найвдалішою формою презентації критеріїв оцінювання є не що інше, як створення вдалого прикладу, що зможе допомогти учням сформувати власну точку зору щодо роботи. Ця презентація може бути використана на будь-якому етапі навчання: на початку вивчення теми, коли діти мають змогу усвідомити приблизний результат, якого вони мають досягти, у його середині, коли учні вже встигли набути тих

чи інших навичок, але потребують подальшого керівництва у вигляді моделі, а також під час завершення навчання, коли школярі порівнюють власну роботу з вдалим зразком [5, 12]. Такими зразками можуть виявитися письмові твори, а також відео-, аудіо- презентація виконання завдань, спрямованих на перевірку усних навичок [1, 3].

Важливу роль відіграє й *правильне опитування*, оскільки лише коректна побудова питань/завдань може створити чітку оцінку навчальним досягненням дітей та є необхідною як під час самостійної оцінки учнем власних академічних досягнень, так і у процесі їх оцінювання вчителем. Вищезгадана стратегія полягає в доцільності виконання певних завдань у процесі тестування, визначенні кількості балів, що надаються за правильну відповідь, побудові тесту з іноземної мови за принципом «від простого до складного» тощо [5, 14].

Незамінними залишаються й деякі *інструменти* самостійного оцінювання, використання яких рекомендовано вчителям іноземних мов у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії. Першим із них є презентація власного враження від навчання, яке полягає в тому, що кожен учень має розповісти своєму однокласнику про 3 речі, які він вивчив (це можуть бути граматичні правила, нова лексика, культурологічна інформація тощо), виокремити той матеріал, який виявився легким, а який складним, а також перспективи подальшого його вивчення, визначити тематики, які школяр бажав би вивчити в майбутньому. У такому випадку необхідною є і наявність однокласників-партнерів, з якими дитина ділиться власним досвідом та ознайомлюється з поглядами інших учнів на один і той самий навчальний матеріал. Самостійна оцінка може здійснюватись і за допомогою так званої «мовної драбини», на якій діти можуть розміщувати вивчені мовні явища за рівнем складності, практичності, важливості здобутих знань тощо та презентувати її іншим учням чи групам школярів [5, 19].

Зворотна реакція вчителя полягає в тому, що він зобов'язаний ознайомитися з тими оцінками, які учень виставив самостійно та за необхідності відкоректувати їх, досить тактично вказуючи при цьому на можливі завищені оцінки [4, 14].

Осмилення навчання з іноземної мови полягає в порівнянні отриманих академічних результатів з очікуваними або визначеними державними стандартами. З цією метою від учителів вимагається забезпечити школярів такою атмосферою, у якій панує довіра та повага як з боку дитини, так і педагога, уможливити навчання та безпосереднє застосування здобутих навичок на практиці, дати учням змогу виконувати тести, що відповідатимуть цілям навчання, тощо [5, 21].

Важливою особливістю оцінювання навчальних досягнень дітей на уроках іноземної мови у школі є так звана взаємооцінка, тобто оцінювання, що здійснюється не вчителем, а самими учнями. На відміну від самостійного

оцінювання діти оцінюють не власні навчальні досягнення, а іншомовні знання однокласників. Подібно до самостійного оцінювання, основною передумовою для успішного застосування інструментів вищезазначеного виду взаємооцінки є усвідомлення дітьми критеріїв оцінки, а також її загальних принципів, коли учні отримують навички справедливого, і в той самий час толерантного оцінювання, що є прийнятним для школярів [2, 88–89]. За необхідності таке оцінювання може бути анонімним, що унеможливує будь-яке неупереджене ставлення до роботи з боку однокласників [3, 3]. У такому випадку цінними постають обмін досвідом, ідеями й думками щодо уможливлення більш швидкого засвоєння матеріалу.

Найефективнішими формами роботи у процесі взаємного оцінювання є ведення щоденників та блогів, у яких учні мають можливість обмінятися думками щодо ефективності навчання іноземних мов та академічних досягнень своїх однокласників, створення презентацій, де школярі висловлюють думки щодо переваг та недоліків методичних підходів до вивчення мови, що були використані іншими, а також опитувань, у яких школярі також мають змогу презентувати власні думки щодо навчального прогресу інших дітей у класі. Прикладами запитань для таких опитувальників можуть бути:

- *Яку оцінку ти поставив би за виконану роботу і чому?*
- *Яке завдання контрольної роботи ти/твій однокласник виконав найкраще?*
- *Яка вправа виявилася найскладнішою?*
- *Які найважливіші знання ти отримав у процесі вивчення теми?*
тощо.

Після проведення такого опитування діти обмінюються його результатами та аналізують їх [3, 11].

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Результати дослідження продемонстрували, що найпоширенішими альтернативними методами оцінювання знань учнів у школах Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії є самооцінювання, яке полягає у наданні учнем власної оцінки отриманому навчальному результату, процесу вивчення іноземної мови, а також виокремлення школярем переваг і недоліків методики викладання цього предмету з метою його подальшого вдосконалення. Ще одним дієвим методом оцінювання є взаємооцінка, іншими словами, оцінювання академічних досягнень дітей одне одним. Утім, як самооцінка, так і взаємооцінювання не є дієвими за недотримання деяких умов, а саме: створення відповідної навчальної атмосфери, дотримання стратегій самостійного та взаємного оцінювання, розробка вчителем іноземної мови його моделі, яка охоплює визначення критеріїв оцінювання, сформованість навичок правильного опитування, застосування його ефективних інструментів, наявність однокласників-партнерів та зворотної

реакції педагога на отримані результати, осмислення їх учнем тощо. Вважаємо, що подальших наукових розвідок потребують такі нетрадиційні методи оцінювання, як участь в іграх, створення порт фоліо, розробка постерів, проектна робота, оцінювання знань учнів за шкалою «зараховано»/«не зараховано», проведення «екзаменуз відкритими книгами» (учні мають змогу користуватися будь-якою довідковою літературою під час виконання тестових завдань), які займають не менш важливе місце в педагогічній практиці вчителів іноземних мов Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Assessment in Modern Foreign Languages in the Primary School. Expert Subject Advisory Group. – 2015. – 7 p.
2. Lachlan A. Monitoring, Assessing, and Recording Progress in Primary Languages / A. Lachlan, J. Jones // Primary Languages in Practice: A Guide to Teaching and Learning. – Berkshire: GBR McGraw-Hill Education, 2009. – P. 82-91
3. Peer- and Self-assessment. Deakin University. – 2013. – 18 p.
4. Race Ph. A Briefing on Self, Peer and Group Assessment / Ph. Race. – LTSN Generic Center, 2001. – 31 p.
5. UK Guide to Self-Assessment. Association for Achievement and Improvement Through Assessment. – 2015. – 35 p.

РЕЗЮМЕ

Гриненко Д. В. Альтернативные методы оценивания иноязычных знаний учащихся в школах Соединенного Королевства Великобритании и Северной Ирландии.

В статье рассматривается вопрос применения альтернативных методов оценивания как одного из способов обеспечения достоверности данных, которые касаются учебного прогресса школьников по иностранному языку. Согласно результатам исследования, к таковым относятся, прежде всего, самостоятельная оценка школьников, а также их взаимооценивание. Вышеупомянутая проблема особенно актуальна, поскольку положительный опыт британских педагогов в этой области может быть применен в отечественных учебных заведениях. С целью получения соответствующих научных результатов автором были использованы теоретические, а также эмпирические методы исследования.

Ключевые слова: *среднее общеобразовательное учебное заведение, школьник, альтернативные методы оценки, иноязычные знания, Соединенное Королевство Великобритании и Северной Ирландии, взаимооценивание, самооценка, принципы оценивания*

SUMMARY

Hrynenko D. Alternative Methods of Assessment of the Schoolchildren's Foreign Languages Awareness in the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland.

In the article, the issue of the implementation of the alternative assessment methods as one of the ways to assure the verification of the data which coincides with the academic progress of the schoolchildren in the foreign languages studying is considered.

In accordance with the research results, which were achieved by the author of the article, the alternative assessment methods that are widely used in the school process, cover the following ones: peer-assessment, self-assessment, taking an active part in games, making portfolios and posters, project work, Pass/Fail exams, "Open Books Exams", etc. However, due to the large content of the study which must be conducted on all alternative

assessment methods, the article deals with self-assessment and peer-assessment only, whereas other alternative assessment methods are the prospects for the further research.

The studied problem is more than topical as the positive expertise for the British pedagogues in this area can be used in the homeland comprehensive secondary education institutions. First of all, it includes the increase of schoolchildren's motivation, independence of their learning, getting them acquainted with the assessment criteria, formation of their own opinion about the learning process, the most effective ways of improving skills and abilities in a foreign language, providing them with an opportunity to analyze the interdependence between the work performed on learning and the gained outcomes.

However, both self-assessment and peer-assessment are impossible without assuring certain conditions for it. They primarily comprise the corresponding atmosphere in a classroom as a basis for the effectiveness of the considered alternative assessment methods, understanding the studied material by the pupils, assessment criteria, formation of the pupils' interview skills, using the most effective assessment tools, presence of the classmates-partners, feedback, and realization of them.

In order to get the corresponding scientific results, the author applied to the theoretical as well as the empirical research methods.

Key words: *comprehensive secondary education institution, schoolchild, alternative assessment methods, foreign language awareness, United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, peer-assessment, self-assessment, assessment principles*